

Világhírű képtárak

A BUDAPESTI

Szépművészeti Múzeum

RÉGI KÉPTÁRA

Színes diapozitívek 1–50-ig

Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest

**A budapesti Szépművészeti Múzeum
Régi Képtára**

TARTALOMJEGYZÉK

1. A Szépművészeti Múzeum látképe
2. Orgagna: Trónoló Mária
3. Sassetta: Aquinói Szent Tamás
4. Ghirlandaio: Szent István vértanú
5. Lippi: Madonna
6. Raffaello: Ifjú
7. Raffaello: Esterházy Madonna
8. Boltraffio: Madonna
9. Correggio: Mária gyermekével és egy angyallal
10. Giorgione: Ifjú arcképe
11. Tiziano: Trevisani doge
12. Vecchio: Fiala lány portréja
13. Bronzino: Pásztorok hódolása
14. Strozzi: Angyali üdvözlés
15. Tiepolo: Szt. Jakab apostol
16. Guardi: Velencei kép
17. El Greco: Krisztus az olajfák hegyén
18. El Greco: Férfi tanulmányfej
19. Ribera: Szent András vértanúsága
20. Velazquez: Étkező parasztok
21. Velazquez: Csenedélet részlet az Étkező parasztok című képből
22. Goya: Korsós lány
23. Goya: A közsörús
24. David: Jézus születése
25. Orley: V. Károly császár arcképe
26. id. P. Bruegel: Keresztelő János prédikációja
27. id. J. Brueghel: Noé bárkája
28. van Dyck: Szent János evangelista
29. Jordaens: A szatír a parasztnál
30. Hals: Kalapos férfi
31. van Delft: Női arckép
32. Rembrandt: A pihenő Szent család
33. Rembrandt: Részlet A pihenő Szent család című képből
34. Rembrandt: – Dou: Kincsrejtő
35. Gelder: Eszter és Mardochal
36. Steen: Macskacsalád
37. Hoock: Levelet olvasó hölgy
38. Ruisdael: Amszterdami részlet
39. Cuyt: Tehenek a vízparton
40. van Goyen: Tengeri táj
41. van Huysum: Virágcsendélet
42. Lorrain: Róma környéki táj
43. Chardin: Csenedélet
44. Dürer: Férfi portré
45. Cranach: Szent Katalin eljegyzése
46. Cranach: Tájkép részlet az előbbi képből
47. Lys: Falusi lakodalmas menet
48. Grund: Tájkép
49. Reynolds: Edward Hughes admirális portréja
50. Constable: Waterloo ünnepély East Bergholtban

A régebbi budapesti képzőművészeti gyűjtemények 1906-ban kerültek közös hajlék alá, a Szépművészeti Múzeum épületébe. A múzeum gyűjteménycsoportjai: az Antik Gyűjtemény, a Régi Képtár, a Régi Szobor Osztály, a Régi Magyar Osztály, a Grafikai Osztály és a Modern Külföldi Gyűjtemény. Ezúttal a Régi Képtárat mutatjuk be.

1. A Szépművészeti Múzeum szép neoklasszikus stílusú épületét Schickedanz Albert és Herzog Fülöp Ferenc építették. – A Szépművészeti Múzeum homlokzata.

2. A XIV. századi olasz anyagban kiemelkedő jeletőségű Andrea Orgagna (1308 körül – 1368) Trónoló Máriát gyermekével és angyalokkal ábrázoló oltárképe, melyen Giotto-nak, a realizmus első nagy mesterének érezzük ünnepélyes komolyságát és méltóságát.

3. A sienai Sassetta (1392 körül – 1450) bájos kis predellaképén, amely Aquinói Szent Tamást kápolnában imádkozva ábrázolja, a távlat érzékeltetése és a használati tárgyak megfestése elárulják, hogy a művész itt már mindinkább a valóság hű visszaadására törekedett.

4. A firenzei korareneszánsz egyik legnagyobb festőjének, Domenico Ghirlandaio-nak (1449–1494) Szent István vértanú című képe szoborszerű plaszticitásával és mély tűző piros színeivel vonja magára a figyelmet. A mester itt már tökéletesen ismeri az anatómia és perspektíva törvényeit.

5. Az ugyancsak főleg Firenzében működő Fillippino Lippi (1457–1504) képe az előbbi kép földhöz kötött felfogásával szemben ideges kifinomodottságával és dekoratív törekvéseivel erősen szellemi légkört áraszt.

6. Az érett reneszánsz festészet legnagyobb alakjának, Raffaello Santi-nak (1483–1520) Ifjú című képmásán még a XV. századi arcképfestészet jellegzetességeit látjuk. A félalakban ábrázolt ifjú arcvonásait és ruháját részletező aprólékossággal adja vissza a művész.

7. Raffaello világhírű remekműve az Esterházy Madonna. Klasszikus nyugalom és végtelen harmónia árad a kis méretű képből. A nagy mester csodálatosan hangolja egybe az olasz táj idillikus álomképét a valóság-hű alakok zárt, háromszögű kompozíciójával.

8. Egyes kutatók szerint magának Leonardo da Vincinek közreműködésével készült tanítványának, G. A. Boltraffionak (1467–1516) Madonnája. Sejtelmes, puha, ködbe burkolt alakjain és a rejtelmes mosolyú Mária arctípusán Leonardo felfogása érződik.

9. A pármai Correggio (1489 és 1494 között – 1534) Máriát gyermekével és egy angyallal ábrázoló híres képén a művészt az alakok benső kapcsolata érdekli. A mosolygó Mária, a bájos gyermekek és a puha árnyékok itt is Leonardo hatásáról tanúskodnak.

10. A fiatalon elhunyt velencei mesternek, Giorgione-nak (1478–1510) arcképén a mestert már az ábrázolt egyéniségének megjelenítése foglalkoztatta. Fontos szerepet kap a kéz és annak mozdulata. A színeket barnászöld tónusban hangolja össze.

11. A XVI. század egyik legnagyobb festőjének, a kolorizmus utolérhetetlen mesterének a velencei Tizianó-nak (1477. v. 1489–1576) Trevisani dogét ábrázoló egyszerű, méltóságteljes képén a melegen csillogó aranysárga az uralkodó szín.

12. Palma Vecchio (1480 körül – 1528) fiatal lányról készült kis méretű festményén baloldalt sötét háttérre, jobboldalt pedig Velence környéki tájra rajzolódik a fiatal lány vörösseszőke haja és üde, rózsás bőrű félalakja.

13. Angelo Bronzino (1503–1572) hideg színekkel komponált, rajzos előadásmódorú Pásztorok hódolásán, mely a későreneszánsz ún. manierizmus stílusában készült, hűvös mértéktartást és finom eleganciát látunk.

14. A XVII. századi genovai Bernardo Strozzi (1581–1644) Angyali üdvözlete már a barokk kor alkotása. Vérbő festőiség és mozgalmasság jellemzi. A művész a kezek nagy festője, ezeknek beszédét a tartalom kifejezésére is felhasználja.

15. G. B. Tiepolo (1696–1770) a velencei rokokó festészet legnagyobb egyénisége. Id. Szent Jakab apostolt ábrázoló nagyméretű késői képét is – mint minden alkotását – az ünneplés, méltóságteljes derűlátás jellemzi.

16. Velencének és környékének egy-egy jellegzetes részletét sokszor megörökítette Francesco Guardi (1712–1793). Kitűnően érzékelteti a párás levegőben fel-felcikázó fényeket. Alakjai is legtöbbször ilyen felcsillanó, tört kontúrú fényfoltocskákká válnak.

17. A Spanyolországban dolgozó, görög származása miatt El Greco-nak (1541–1614) nevezett, furcsán vonzó festőnek egyik jellemző alkotása a Krisztus az olajfák hegyén című képe. A spanyol egyház túlfűtött szemléletét tette magáévá, és a hideg manierizmust ezzel a tartalommal töltötte meg. A bádogszerű leplekbe burkolt, elnyújtott alakok gomolygó éjszakai felhők előtt imbolyognak.

18. Erős szellemiség jellemzi Férfi tanulmányfejét, melyről olyan feltevés is elhangzott, hogy esetleg a művész önarcképe.

19. A spanyol Ribera (1590 körül – 1652) Szent András vértanúságát ábrázoló nagyszabású képén a művész nagyszerű realista sajtáságai jutnak érvényre. A festőt a szent öreg elernyedte testének valóságos megfestése érdekli.

20. Minden idők egyik legnagyobb festőjének, Diego Velazquez-nek (1599–1660) korai, Étkező parasztokat ábrázoló képe még erősen barnás tónusú.

21. Részlet az előbbi képből. – A csendéleti részletek színgazdag festőisége azonban előre veti a későbbi nagy koloristát.

22. A XVIII. század végén és a XIX. század elején élt Francisco Goya-nak (1746–1828) öt képe közül két késői életképét mutatjuk be. – Korsós lány.

23. A köszörűs. – E két képén a mester művészetének magaslátára jutott: az egyszerűség, a természetesség és a festői tudás magaslátára.

24. Részletező, nagyon aprólékos kidolgozás, meleg, csillogó színek és megkapó báj jellemzik a németalföldi Gerard David (1460 körül – 1523) Jézus születését ábrázoló képét. A miniatúraszerűen finom kidolgozást különösen a városképi háttéren figyelhetjük meg.

25. Barend van Orley (1487–1542) V. Károly császár arc-képén folytatja a realista hagyományokat. Nem eszményít, biztos kézzel érezteti az uralkodói méltóságot, de nem tompítja az ábrázolt jellemének kevésbé rokonszenves vonásait sem.

26. A XVI. századi flamand és egyben az európai festészet egyik legnagyobb alakja id. Pieter Brueghel (1522 körül – 1569). Keresztelő Szent János prédikációját ábrázoló képén az egybegyűlt tarka tömeg egyes szereplőinek egyéniségét, viselkedését jellemzi. Mélységes emberismerettel, emberséggel és kitűnő humorérzéssel ábrázolja az alakokat.

27. Fia, id. Jan Brueghel (1568–1625) elsősorban tájképfestő. Noé bárkája című képén különös kedvteléssel festi meg az erdős tájban az állatokat és a tarka, egzotikus madarakat.

28. Rubens tanítványa volt Anthonis van Dyck (1599–1641). Tüzes ragyogású korai képe, a Szent János evangelista még Rubens erős hatását mutatja, de a szemlélődő kifejezés már a nagy portréfestő egyéni sajátossága.

29. Rubens másik tanítványa Jacob Jordaens (1593–1678). A szatír a parasztnál című szép alkotását egészséges, derűs szemlélet, vaskos, helyenként vonzó realizmus és erőteljes festői előadásmód jellemzi.

30. A holland Frans Hals (1580–1666) Kalapos férfi című képén az ábrázolt személy egyéniségéből a lényegemet emeli ki. Ecsetkezelése könnyű, erőteljes, merész ecsethúzásai szinte külön-külön szemlélhetők.

31. A Vermeer van Delft-nek (1632–1675) tulajdonított gyönyörű női arcképen a megjelenítés puritán egyszerűsége és az ábrázolt nyugalma ragad meg bennünket. A nő arcát, gallérját, kézelőjét és csodálatos festőiséggel megfestett aranszalagos kesztyűjét napsugaras fény világítja meg.

32. Rembrandt (1606–1669), a legnagyobb holland festő, s egyben a festészet történetének egyik legkiemelkedőbb alakja. A pihenő Szent családot ábrázoló képén aranyos fény ömlik el. A színeknek ezen kell magukat áttörniök.

33. Részlet az angyallal és Szent Józseffel. – Rendkívül kifejező az angyal gyengéd mozdulata, amellyel a fáradt öregembert óvatosan felkelti.

34. A fiatal Rembrandt a tájat és az alakot, tanítványa, Gerrit Dou (1613–1675) a csendéletet festette a Kincsrejtő c. képbe. Rembrandt, mint általában korai alkotásain, fényhatásokkal, szubjektív módon hangsúlyoz egyes elemeket, és a többit ezeknek alárendeli. Minthogy minden ecsetvonását lelki mozzanat vezet, képein víziószerűvé válik a realizmus.

35. Aert de Gelder (1645–1727), Rembrandt késői tanítványának Eszter és Mardochal című képén a művész az érett Rembrandt-képek mély tűző vöröseit és ezüstös-aranyos csillogását könnyed, szinte impresszionisztikus előadással tudta továbbfejleszteni.

36. Életerős, vaskos humor a jellemzője Jan Steen (1626–1679) Macskacsaládjának. A kép jobb oldalán, kezében papírlappal a festő önmagát is megörökítette.

37. A holland életképfestészet egyik legnagyobb alakja Pieter de Hooch (1629–1683). Gyakran ábrázolt ilyen polgári otthont, mint a Levelet olvasó hölgy című képén. A nyitott, ólomkeretes ablakon párás fény ömlik be, amely puhán világítja meg az ablak előtt ülő nő arcának és anyagszerű hűséggel megfestett ruhájának egyes részleteit.

38. Levegős tájfestéssé válik Jacob van Ruisdael (1628–1682) Amsterdami részlet című képén a városkép ábrázolása. A házak fölött a hollandiai ég örökösen változó felhői gomolyognak.

39. Aelbert Cuyp (1620–1691): Tehenek a vízparton. Bár friss tengeri szél kergeti az esőt jósló felhőket, aranyos fény ömlik el a lapos tájon, a mozdulatlan vízen és az előtér tehenein, melyeknek vegetatív nyugalma még fokozza a csendet, amely a képből árad.

40. Jan van Goyen (1596–1656) kis Tengeri táj-a alacsony horizontjával, végtelen egével és szürkés-kék tónusával mesterének igen jellemző, briliáns alkotása.

41. A holland polgári társadalom egyik kedvelt képtípusa a csendélet. Jan van Huysum (1682–1749) aprólékosan és rendkívül anyagszerűen kidolgozott virágcsendélete egyik legérettebb megfogalmazása ennek a műfajnak. A mester erősen hatott a XIX. század első felének ún. biedermeier virágcsendéleteire.

42. A XVII. századi francia tájképfestő, az ún. „eszményi tájképfestészet” legnagyobb alakja, Claude Lorrain (1600–1682) Róma környéki tájat ábrázoló képéből klasszikus harmónia árad. Fény és levegő burkolja be a háttér épületét és a magányos pásztorfiút az előtérben, aki a csillogó vízen hajtja át állatait.

43. A XVIII. századi francia polgári realizmus nagy festőjének, J. B. Simeon Chardin-nek (1699–1779) a lelőtt pulykát és rézedényeket ábrázoló képe elárulja, hogy a mester a XVII. századi holland csendélet-festészetet behatóan tanulmányozta.

44. A legnagyobb német festőnek, Albrecht Dürernek (1471–1528) öccséről festett képmásán az egyéni arckifejezés, az árnyalatként átfutó finom mosoly és a pirosnak és feketének nemesen egyszerű kontrasztja ragadja meg a nézőt.

45. Lucas Cranach (1472–1553) Szent Katalin eljegyzésén a nőalakokat inkább elegáns, divatos ruhákba öltöztetett udvarhölgyeknek, mint női szenteknek ábrázolja.

46. Részlet az előbbiből. – Jobbra gyönyörű, várkoszorúta hegyre nyílik kilátás. A táj megfestése az ún. dunai iskola romantikus tájszemléletéről tanúskodik.

47. Az eleinte németalföldi, később olaszos ízlésű Jan Lys (1590 körül – 1629) Falusi lakodalmas menet-én a mester kettőssége erősen érződik. A típusok vaskosan németalföldiek, a színezés azonban már olaszos hatást mutat.

48. Norbert Grund (1717–1767), a Prágában élt festő kis méretű tájképein élénk, üde színeivel és rokokó könnyedséggel köti le a szemlélőt. – Tájkép.

49. Joshua Reynolds (1723–1792) kora legnagyobb angol portréfestője. Edward Hughes admirálist ábrázoló képe mosolygó, pirosposzsgás, élettől duzzadó, jellegzetesen angol férfit mutat be, akit némi humorral jelenít meg.

50. A képtár gazdag anyagából végül bemutatjuk John Constable (1776–1839) Waterloo ünnepély East Bergholtban című képét. Az angol festő modernségével lép meg. Évtizedekkel előzi meg e pompás kis festmény a XIX. század második felének impresszionista előadasmódját.

